

İSLÂM TARİHİNDEN YAPRAKLAR (40) : TAHKÎM OLAYI

(...dünden devam)

Amr bn Âs:

Ebû Abdillâh (Ebû Muhammed) Amr bn el-Âs (el-Âsî) bn Vâil es-Sehmî el-Kureşî (ö. 43/664). İbn İshak ve İbn Bekkârın ittifak ettikleri habere göre Amr bn Âs Habeş Kralı Necaşî'nin yanında Müslüman olmuş ve Hicri sekizinci yılın Safer ayında Medîne'ye hicret etmiştir. İbn Hacer onun sekizinci yılda Mekke'nin fethinden öce Müslüman olduğunu söylerken Hudeybiye Barışı ile Hayber seferi arasında Müslüman olduğu da söylenmiştir (Tehzîbu't-Tahzîb: 8/56).

Mekke'de baskı altında kalan Müslümanlar özgürce dinlerini yaşayabilmek için Habeşistan'a gitmişlerdi. Kureyş müşrikleri Müslümanları Habeşistan'dan kdvurmak için Amr b Âs'ı bir arkadaşıyla beraber Habeş kralına hediyelerle gönderdiler. Amr Habeş Kralına Müslümanlar aleyhinde uyduruk sözlere söylediler, onları İsa'yı tanımaz, Hıristiyanlığa düşman bir cemaat olarak tanıtmaya çalıştılar. Fakat tek yanlı hüküm vermeyen Habeş Kralı Eshame, Müslümanları dinlemeğe karar verdi. Müslümanların sözcüsü, Ca'fer b. Ebî Talib, Krala ve huzurundaki papazlara İslâm'ın ana prensiplerini anlattı ve Meryem Suresinin İsa hakkındaki âyetlerini okudu. Çevresindeki papazlarla birlikte söylenenlerden etkilenen Kral Kureyş elçilerini kovdu.

Daha sonra İslâm'ın git gide yayılmakta olduğunu gören ve istikbalin İslâm'da olduğunu anlayan Amr, Medîne'ye gidip Müslüman olmuştur. Amr Amr'ın askerî ve siyasî kabiliyetini, bilgi ve cesaretini gören Hz. Peygamber, Zâtüsselâsil seriyesinde Ebû Bekir, Ömer, Ebû Ubeyde gibi daha önce Müslüman olmuş ashabın bulunduğu birliğin başına onu komutan tayin etti; daha sonra da İslâmiyet'i tebliğ etmek ve vergi toplamak üzere onu Uman'a gönderdi. Hz. Peygamber vefat ettiği zaman o Uman'da bulunuyordu. Resû-lullah'ın vefat haberini alınca Medîne'ye geldi; Hz. Ebubekir'e yapılan bey'at merasimine katıldı. Hz. Ebubekir döneminde küçük bir askerî birliğin başında Güneydoğu Filistin'e gönderildi ve bölgenin fethinde büyük rolü oldu. Ecnâdeyn ve Yermük savaşlarına katıldı. Hz. Ömer zamanında Filistin'i kesin olarak İslâm hâ-kimiyeti altına aldı. Kudüs halkının, şehri Halife Ömer'e teslim etmelerini sağlayan da odur.

Amvâs'ta çıkan vebada aldığı tedbirlerle İslâm ordusunun toptan yok olmasını önledi. Mısır'ı baştanbaşa fetheden de Amr'dır. Muharrem 19'da (Ocak 640) 4000 kişilik bir süvari birliğiyle

Mısır'da sınırlar kasabası Feremâ'yı aldıktan sonra Zübeyr bn Avvâm kumandasındaki 5000 kişilik takviye kuvvetlerinin de yardımıyla Aynişems'te bü-yük Bizans ordusunu bozguna uğrattı. Babilon Kalesini, ardından İskenderiye'yi fethederek Mısır'a hâkim oldu (21/642). Bu başarılarından dolayı "Mısır Fâtihi" unvanını aldı ve bu yeni eyaletin genel valisi tayin edildi.

(devamı yarın..)